

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. An gradus, per quos intenditur qualitas, sint homogenei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

Quomodo
gradus ve-
missus faciat
unum per se
sum intensio.

specie determinata: ergo. Respondeo ne-
gando sequelam, & licet ille gradus superaddi-
tus præexistenti non pertineat ad quidditatem
formæ, & quoad hoc possit dici illi accidere,
non dicitur tamen accidere quidditati, velut
albedo accidit corpori, utpote quia potest fa-
cere cum præexistente unum per se, & pariter
quilibet gradus, & differentia individualis
dicitur accidere naturæ, quatenus non perti-
net ad quidditatem ejusdem, aliter non con-
traheret naturam, non tamen dicitur accidere,
quasi quod simul cum illa natura non faciat per
se unum individuum illius naturæ.

Urgetur argumentum ex com-
muni axiomate Philosophorum: quando ex
duobus fit unum per se, unum debet habere ra-
tionem actus, alterum rationem potentia, sed
gradus adveniens non habet per se rationem
actus, & præexistens rationem potentia: ergo.
Probatur minor tum ex Scoto supra §. *Ad qua-*
estione igitur, quia una individualis differentia,
veluti sunt illi gradus respectu alterius diffe-
rentia, non habet rationem actuantis, nec de-
terminantis; tum, quia uterque æqualiter na-
turam participant, & quidditative includunt,
& quia homogenei sunt, non potest assignari
ratio, cur unus haberet rationem actus, alter
rationem potentia: ergo non poterunt facere
unum per se, & consequenter per accidens se
habebit adveniens, velut albedo ad corpus.
Fateor replicam bene proponi, verum tamen
cum Scoto cit: Respondeo distinguendo mi-
norem, gradus adveniens non habet se ut per se
actus, nec præexistens ut per se potentia, ut per
se actus informans vel contrahens, & alter ut
per se potentia informabilis receptiva seu sub-
jectiva, concedo minorem: per modum actus
& potentia, unum per se individuum consti-
tuendo, nego minorem: Itaque non habent se
per modum actus & potentia, prout requiritur
ad constituendum totum substantiale, sed
tantum per se extrinsecè terminabilis & termi-
nantis, & ideo prior sub hac ratione dicitur ha-
bere rationem potentia, quia prior existit &
terminabilis est, sicuti dualitas est extrinsecè
terminabilis à numero ternario.

Quomodo se
habent per
modum
actus & po-
tentia.

QUÆSTIO IV.

*An gradus, per quos intenditur qualitas,
sint homogenei?*

I.
Status qua-
estioni pro-
ponitur.

Sensus Quæstionis est, an partes in in-
tensione additæ, quas gradus appellamus, sint
dissimiles, & heterogeneæ (in differentia in-
dividuali sunt, utpote cum una separetur ab
alia, dissimiles & similes in natura specifica,
alioquin non esset intensio ejusdem speciei
qualitatis) in perfectione individuali, ita ut
sint gradus naturaliter subordinati, scilicet, ut
secundus necessariò præsupponat primum, &
sit perfectior illo, tertius præsupponat secun-
dum, &c. an verò sint omnes ejusdem, & æqua-
lis perfectionis, ita ut non magis primus gra-
dus differat ab octavo, quam à quocunque alio,
etiam alio primo gradu in subjecto diverso.
Prima sententia fuit antiquorum apud Ocham

i. d. 17. q. 6. afferentium, unum gradum esse
perfectiorem alio, quem necessariò præsupponit
in subjecto, ita ut in intentione necessariò
procedatur à primo gradu ad secundum, &c.
quam sententiam plures recentiores refutaverunt.
Opposita est Scoti in i. d. 17. q. 4.
quem sequuntur Conimbricenses Ariaga, ac
plures alii, cum quibus etiam ad quæstionem

DICO Gradus in intensione acquisiti, sunt
omnes homogenei, seu ejusdem perfectionis. Ita Do-
ctor cit: Probatur: Quia si non essent omnes
gradus homogenei, sed heterogenei, & diverse
perfectionis, secundus gradus esset perfectior,
quàm primus, & contineret virtualiter, vel emi-
nenter perfectionem primi gradus, adeoque vel
primus destrui deberet, quia frustra conservaretur,
quod est supra refutatum; vel deberet
ipsum primum posse producere; quia alioquin
non colligeretur, unde esset perfectior. De-
inde in actione reflexa verè qualitates intrin-
duntur, quando scilicet propter obstaculum
impeditur, ne possit ultra agere actione direc-
ta, sed si ageret actione directâ, posteriores gra-
dus producti essent remissiores; ergo etiam
sunt remissiores, quando agit actione reflexâ,
consequenter intensio qualitatis non fit per
additionem perfectioris gradus; ergo non sunt
diversæ rationis, seu heterogenei. Denique
si calido ut octo applicaretur frigidum ut
unum, hoc frigidum agendo in calorem, in-
quint adversari, corrumpet octavum gradum
caloris, introducendo unum frigoris, sed hoc
est falsum, quia datâ hac sententiâ gradus octa-
vus multum excederet in perfectione primum
gradum, & si qualitas esset magis resistiva,
quàm activa, ut est siccitas, octavus gradus ita
resisteret, ut non posset à primo destrui; imò
si potest primus gradus corrumpere octavum
gradum perfectissimum, cur non poterit etiam
destruere reliquos, utpote imperfectiores? De-
nique probatur: tum, quia omnia individua
ejusdem speciei sunt æqualis perfectionis; tum,
quia alias qualitas intensa esset per accidens
compositum; tum tandem, quia si quintus gra-
dus, quem quis meretur, per habitum quatuor
graduum, esset perfectior, unico actu plus me-
reretur, quàm per illos quatuor fuerit meritus.

Pro sententia Contraria Argue-
tur primò à pari sic: Si due qualitates epi-
dem rationis possent se intendere, possent etiam
due quantitates, si Deus poneret eas in eodem
subjecto compenetratas, sed hoc est absurdum.
ergo. Verùm nego ullam esse paritatem, nam
soli qualitati competit suscipere magis vel mi-
nus, non quantitati; quia hæc est radix exten-
sionis Localis, ita ut impenetrabilitas appa-
tionalis in ordine ad Locum sit ratio circum-
scribens essentiam quantitatis, quare si due
quantitates existerent in eodem subjecto, non
facerent quantitatem unam perfectiorem, quia
non sunt natæ ad invicem compenetrari, &
quælibet ab intrinsecò peteret extremitatem
partium, non sic est de qualitate, utpote que
est indifferens ad extensionem, vel intensio-
nem.

Instatur: Etiam partes extensiva qua-
litas, quæ extensiva petunt esse in diversis par-
tibus

ibus, extendi in loco, & una aliam excludere, & tamen si unirentur in simul adhuc intendent qualitatem: ergo nulla solutio. Attamen respondeo, negando consequentiam; nam qualitas ex propria sua natura est indifferens ad extensionem, vel intensionem, ad diffusibilitatem & congregationem, ideo quamvis partes extensivae sub ratione reduplicationis non possint esse intensivae, possunt tamen sub ratione specificationis & absolute, quantitati vero convenit ex natura diffusibilitatis, & extretas localis aptitudinalis, ideoque partes nunquam possunt ad invicem uniri, ut unam perfectiorem integrent quantitatem.

IV. Arguitur 2. Tum, quia qualitas intensa ut sex est perfectior, quam extensa ut sex; Tum, quia sequeretur contra nos, quod calidum ut duo possit intendere, calidum ut duo univoce agendo, quia calidum ut duo potest producere suum calorem in quocunque subiecto capaci, quale est quodcumque aliud calidum, tum denique, quia sequeretur, non dari terminum magnitudinis in intensione, quia si omnes gradus sunt ejusdem rationis, nihil impedit, quin posita quacunq; determinatione adhuc semper alius & alius addi possit: ergo. Haec sunt magis principalia fundamenta contrariae sententiae, ita quod etiam quosdam moverit, ut concederent in qualitatibus operativis

fieri intensionem, per partes heterogeneas, licet sint homogeneae in non operativis ut albedine, nigredine. Sed respondeo ad primum, qualitatem intensam & extensam in entitate nullo modo esse perfectiorem, quamvis perfectior sit intensa, quoad modum, majorem videlicet unionem in eadem parte subiecti, sicut, prout exemplificat Arriaga, qui haberet decem hominum nummos propter possessionem unitam diceretur ditior illis decem hominibus, licet in entitate non plus habeat, quam illi decem. Ad secundum nego sequelam, neque enim calidum ut duo est subiectum capax recipiendi calorem ut duo intensivè, nisi ab agente potente producere illos gradus, qualiter non potest alterum calidum ut duo, licet possit aliquod intensius calidum, verbi gratia ut sex vel octo. Neque dicas, per duos priores gradus caloris subiectum esse magis dispositum, quam si nullum haberet gradum, nam non est dispositum ad hoc agens, licet sit ad aliud, in hoc enim, licet non sit resistentia contraria, est tamen disparata, in qua nullo modo potest agere, cum non haberet magis rationem passivi, quam agentis. Ad tertium respondeo negando sequelam, quia nulla causa est assignabilis, quae in infinitum sic intendere utpote cum omnes ad hoc sint limitatae & experientia constet, nullam agere, nisi in determinata intensione.

DISPUTATIO IV. DE MIXTIONE ET MIXTO.

Finis Elementorum & Alterationis praevia est, ut ex iis commistis alia ex iis generentur; hinc prius Elementis cognitis & Alteratione perspecta, mixtionem tam Elementorum, ex iis sit commixtio prima; quam aliorum compositorum, ex his oritur commixtio secunda, elucidabo; sit igitur

QUAESTIO I. Quid sit Mixtio?

Dari Mixtionem nemo ambigit, verum quod notandum est Sermonem hic esse de Mixtione propria, non verò impropria, ea videlicet, quae fit per conjunctionem plurium corporum diversae rationis, absque destructione naturae specificae, qualis est commixtio hordei cum tritico. Aut quae fit, quando qualitates contrariae ad certam temperiem reducuntur, sicut calida aqua commixta frigida reducitur ad tepiditatem. Itaque Mixtionem proprie dictam definit Aristoteles, quod sit *Miscibilium alteratorum unio*. In qua definitione significat mixtabilia, ut substantialiter conjungantur, alterari debere ad excludendam conjunctionem plurium, quae substantialis quidem est, non tamen oritur ex vi alterationis mixtibilium, qualis est conjunctio, verbi gratia duarum aquarum, cum autem nulla sit conjunctio substantialis mixtibilium sine generatione speciali alicujus formae in particulis mixtibilium &c. idem est dicere mixtionem esse miscibilium alteratorum unionem, ac esse productionem tertiae substantiae ex pluribus alteratis resultantis, easque in se continentis, unde Aristoteles accipit unionem in definitione. F. Amandi Hermann Physica.

ne non pro modo substantiali, qui est actualis nexus & vinculum extremorum unibilium, sed pro actione terminata ad unionem formae mixti cum materia Elementari. Et quamvis haec definitio bona sit, putarem tamen quod clarius sic definiiri possit: *Mixtio est generatio mixti ex mixtibilibus alteratis illa in se continentis*. Particula generatio habet locum generis, reliquae particulae locum differentiae, quae distinguitur mixtio à productione simplici, aut substantiae simplicis, ut Elementorum, aut mixtae. Non enim qualibet productio substantiae mixtae postulantis temperamentum ex quatuor primis qualitatibus est mixtio; potest enim hujusmodi substantia produci per creationem, aut generationem simplicem sine mixtione, imò aliqua sunt mixta, quae immediatè produci non possunt per mixtionem substantialem, ut homo & equus &c. quorum tamen substantiae mixtae dicuntur, quia postulant quatuor primas qualitates temperatas. Est igitur mixtio solum productio tertiae substantiae resultantis ex commixtione plurium, illasque continens.

Dices: In his definitionibus committi circulum, & definitum explicari per aequè ignotum; explicatur enim mixtio per mixtabilia, quae non nisi per mixtionem explicari possunt, & mi-

II. Propria definitio.

III. Mixtio non explicatur per aequè ignota.

Pppp

& mi-